

Landbruget har oplevet (og overlevet) negative nettoinvesteringer før

Nettoinvesteringerne i erhvervet er et udtryk for troen på den fremtidige indtjening, og derfor er der naturlige udsving i niveauet over tid.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Det nuværende dyk er ikke et udtryk for, at landbrugsproduktionen forsvinder, men en opbremsning efter en periode med meget store investeringer.

Nettoinvesteringer angiver forskellen mellem årets samlede investeringer og afskrivningerne. Hvis nettoinvesteringerne er positive, er det udtryk for, at kapitalapparatet er blevet forøget og dermed, at der er forventninger om vækst og øget omsætning i den kommende periode.

Omvendt betyder negative nettoinvesteringer, at kapitalapparatet er blevet reduceret, og der i stedet for vækst er en nedslidning af produktionsanlægget undervejs med tilhørende nedgang i omsætningen i den kommende periode.

For den enkelte landbrugsbedrift vil nettoinvesteringerne svinge meget omkring større investeringer i eksempelvis staldanlæg. I året, hvor anlægget etableres, bliver der investeret op mod 20 gange så meget, som der bliver afskrevet. Og i de efterfølgende år kan der godt være enkelte eller flere år, hvor der investeres mindre, end der afskrives, uden at der er tale om en decideret nedslidningsstrategi for anlægget.

Når man udregner nettoinvesteringerne for en gruppe af bedrifter (eller en hel sektor), vil denne effekt af staldbyggerier blive udjævnet, og nettoinvesteringerne giver dermed et godt billede af udviklingen i gruppen af bedrifter.

Konkurrenceevnen forsvinder ikke på et år

Siden 2009 har nettoinvesteringerne for svineproducenterne været negative, mens de for mælkeproducenterne har været lave, men dog stadig positive. Der er i den sammenhæng blevet sat lighedstegn mellem den manglende adgang til kapital, negative nettoinvesteringer, ophold i udviklingen af landbruget og tab af konkurrenceevne. En del af disse argumenter er som sådan gode nok, men der bør tilføjes et tidsmoment til debatten. De investeringer, som foretages, har en forventet levetid på mellem 8 og 25 år alt efter, om det er inventar eller driftsbygninger. Dermed kan man med rimelighed forvente, at konkurrenceevnen ikke forsvinder fra landbruget blot som følge af et enkelt år med negative nettoinvesteringer. Hvis man kort minder om, hvordan det ser ud på den enkelte bedrift, så er det faktisk ikke så ualmindeligt at opleve perioder på flere år med negative nettoinvesteringer.

Produktionsapparatet blev fornyet i de gode år

Et andet forhold, som det er nødvendigt at forholde sig til, er udviklingen i nettoinvesteringerne i de foregående år. Hvordan er der investeret i de seneste 5 år? Og hvordan ser det ud med de seneste 20 års investeringer?

Figur 1. Nettoinvestering i bygninger og inventar på kvægbedrifter fra 1990 til 2009 (kilde: Danmarks Statistik)

Kvægbrugenes nettoinvesteringer i perioden 1990-2009 er gengivet i Figur 1, og her ses, at der i perioden 2004-2008 i gennemsnit er positive nettoinvesteringer, der starter på ca. 170.000 kr. i 2004 og stiger til næsten 690.000 kr. pr. bedrift i 2008. Dette er altså den værdi af investeringerne i driftsbygninger og inventar, som overstiger årets afskrivninger. Kapitalapparatet steg i den periode med ca. 1.850.000 kr. pr. bedrift som følge af investeringer i ny kapacitet til mælkeproduktion. I disse tal er der hverken indregnet investeringer i jord, besætning, beholdninger eller mælkekvote. Dermed har bedrifternes samlede investeringer i perioden været væsentligt større.

Nettoinvesteringen opgør kun, hvor meget der er investeret i aktiver, der kommer fra andre erhverv (dvs. byggematerialer og inventar), da jord, besætning, beholdninger og mælkekvote er aktiver, der omsættes imellem landmænd og dermed blot flyttes rundt indenfor erhvervet.

Ser man alene på 2008, hvor optimismen var størst, viser tal fra Videncentrets økonomidatabase, at der var positive nettoinvesteringer på 80 % af malkekvægsbedrifterne, og at 30 % af bedrifterne havde nettoinvesteringer på mere end 1 mio. kr.

I 2011 var der til sammenligning 47 % af bedrifterne, der havde positive nettoinvesteringer, og kun 14 % havde nettoinvesteringer på mere end 1 mio. kr.

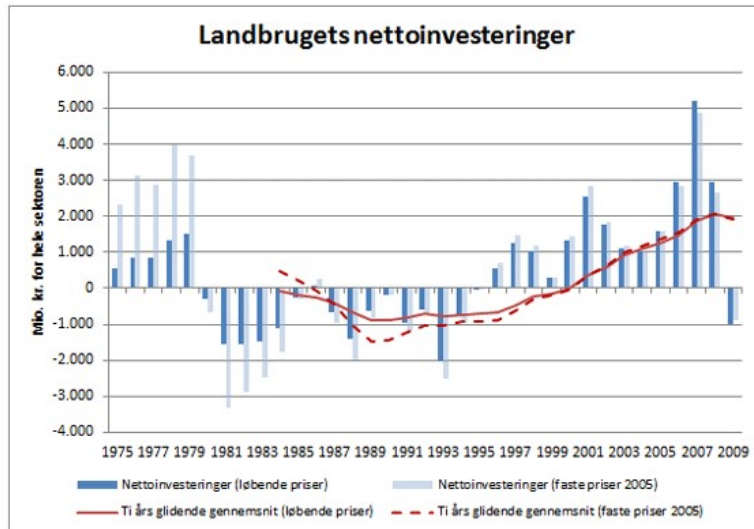
Da produktionen stadig er underlagt kvotebegrænsning, har investeringerne ikke medført en øget produktion på landsplan, men udelukkende fornyet sektorens samlede produktionsapparat.

Og hvis man ser på perioden, der går forud for disse investeringer, var der god grund til at forny produktionsapparatet. I perioden fra 1998 til 2003 var der nettoinvesteringer i driftsbygninger og inventar for ca. 77.000 kr. pr. bedrift pr. år, og hvis man ser på perioden fra 1990 til 1997, så var der her 8 år med negative nettoinvesteringer på ca. 12.000 kr. pr. bedrift pr. år.

Datasættet for kvægbedrifterne går kun tilbage til 1990, men ser man på et datasæt for hele landbrugserhvervet, rækker det tilbage til 1975 og viser dermed også investeringsboblen i slutningen af 70'erne.

Efter at have oplevet massive nettoinvesteringer op gennem 70'erne – der i faste priser svarer til samme investeringsniveau, som sektoren oplevede i 2005-2008 – var der i de følgende 16 år kun et enkelt år med positive nettoinvesteringer.

Efter så mange år med negative nettoinvesteringer i sektoren var der naturligvis brug for at forny produktionsapparatet, og det er med til at styrke mulighederne for produktionen i fremtiden at denne fornyelse har fundet sted.

Figur 2. Nettoinvesteringerne for hele landbrugserhvervet fra 1975 til 2009 (kilde: Danmarks Statistik)

Et enkelt års niveau viser ikke i sig selv en udvikling, så hvis man ønsker at tolke på udviklingen i nettoinvesteringerne, bør det ske ved at se på flere år ad gangen. Dette er gjort i Figur 2 med et 10 års glidende gennemsnit. Kurven med det glidende gennemsnit tager højde for, at investeringerne i bygninger og inventar skal anvendes i mere end et år. Kurven viser også, at udviklingen ikke nødvendigvis går fra udvikling til afvikling på et enkelt år, men at investeringerne indenfor de seneste 35 år har været foretaget i bølger, hvor der skiftevis fornyes og opbygges ny kapacitet, og efterfølgende anvendes/nedslides, hvorefter der igen skabes et behov og mulighed for nye investeringer.

Ikke et erhverv under afvikling

Efter at have set tilbage på tiden fra starten af 80'erne til midten af 90'erne, virker det voldsomt at tale om et erhverv under afvikling, blot fordi der har været negative nettoinvesteringer i 2-3 år. Det kræver en længere periode med negative nettoinvesteringer, før situationen for alvor bliver alvorlig. Og for kvægsektoren er der endnu ikke tale om negative nettoinvesteringer. Om der så bliver tale om en lang eller kort periode med negative nettoinvesteringer i landbruget er umuligt at forudse. Men omvendt kan der godt argumenteres for, at der naturligt bør komme et ophold efter de massive investeringer i perioden fra 2004 til 2008.

Læs også artiklen: [Voldsom vækst – uændret driftsresultat i kvægbesætninger](#)